

§ 40 Delrapport från Äldreboendeutredningen

Svar på remiss, dnr 152-1052/2016

Beslut

Skärholmens stadsdelsnämnd godkänner förvaltningens remissvar.

Ärendet

Föreligger förvaltningens tjänsteutlåtande,
dnr 1.5.1./617-2016

Huvudförslagen i utredningen är att staden genomför en ambitionshöjning vad gäller boendeformer för äldre utan biståndsbedömning bland annat genom att införa en ny boendeform för äldre. Dagens seniorboenden och trygghetsboenden omvandlas till trygghetsboende med aktivitetscentrum. Micasa föreslås vara hyresvärd för denna nya boendeform och stadsdelarna föreslås ansvara för aktivitetscentren. Aktivitetscentrets uppgift ska vara att ordna aktiviteter för de boende och därigenom skapa en social gemenskap i boendet

Skärholmens stadsdelsförvaltning delar rapportens slutsats att det behövs en ambitionshöjning vad gäller boendeformer för äldre utan biståndsbedömning. Förvaltningen ser fördelar med boendeformen trygghetsboende med aktivitetscentrum, men konstaterar att en kostnadsanalys ur ett stadsdelsperspektiv behövs.

Vad gäller bostadsanpassningsbidrag och tillgänglighetsanpassade lägenheter anser förvaltningen att dagens system, där få tillgänglighetsanpassade lägenheter återanvänds och de flesta bostadsanpassningar återställs, måste ses över.

Förslag till beslut

Vice ordföranden Jan Jönsson (L) anmäler för Liberalerna ett förslag till beslut enligt bilaga 1.

Beslutsgång

Ordföranden Lorena Delgado (V) yrkar bifall till förvaltningens förslag till beslut, och hör bifall därtill.

Särskilt uttalande

Ledamoten Elisabeth Johnson (M) anmäler för Moderaterna och ersättaryttrande Centerpartiet och Kristdemokraterna ett särskilt yttrande enligt bilaga 2.

Ledamoten Salar Rashid (S) anmäler för Socialdemokraterna ett särskilt uttalande enligt bilaga 3.

Reservation

Liberalerna

Bilagor

1. Förslag till beslut Liberalerna.
2. Särskilt uttalande Moderaterna och ersättaryttrande Centerpartiet och Kristdemokraterna.
3. Särskilt uttalande Socialdemokraterna.

Bilaga 1: Förslag till beslut Liberalerna.

**Skärholmens
stadsdelsnämnd 2016-08-18
Delrapport från
Äldreboendeutredningen**

Jan Jönsson m.fl. (L)

Förslag till beslut

1. att godkänna äldreboendeutredningens delrapport
2. att överlämna äldreboendeutredningens delrapport till kommunstyrelsen för vidare beslut i kommunfullmäktige i enlighet med vad som nedan anförs

I budget för 2015 lovade den rödgrönrosa majoriteten: ”Staden ska hjälpa alla över 85 år med ett tryggt äldreanpassat boende, till exempel bostadsanpassning eller byte till lägenhet som är tillgänglig. Bedömningen av rätt till servicehus och vård- och omsorgsboende ska också bli mer generös, för att tillgodose dessa behov.”

De förslag som den här utredningen presenterar kommer inte att uppnå det målet. Förslagen kommer inte att leda till att fler äldre i Stockholm får plats på ett boende. För det skulle det krävas en generösare biståndsbedömning och att fler boenden byggs.

Först och främst välkomnar Liberalerna en höjning av servicenivån på stadens trygghets- och seniorboenden. Vi välkomnar också att man genom att omvandla alla trygghets- och seniorboenden till trygghetsboenden med aktivitetscentra gör stadens erbjudande av boendeformer mer lättöverskådligt. Med det sagt finns det ett antal oklarheter och brister i utredningens förslag.

Det är oklart exakt vad de föreslagna aktivitetscentrana ska göra. Även om det exakta utbudet naturligtvis inte kan specificeras i detalj hade vi gärna sett att det hade varit tydligare var ambitionsnivån ska ligga. Vi ser med stor oro på skrivningarna om att bemanning ska vara garanterad endast på vardagarna. Det är på helgerna, framför allt under storhelger och sommaren, som ensamheten är som mest påtaglig och behovet av aktiviteter som störst.

Aktivitetscentrana bör som regel vara tillgängliga för alla äldre, även de som inte bor på trygghetsboendet. Ett större brukarunderlag kan också göra att det är motiverat att ha aktivitetscentra även på mindre boenden. Vi vill också betona vikten av att frivilligorganisationer involveras i aktivitetscentrana.

Liberalerna välkomnar att trygghetsboenden med aktivitetscentra och servicehus tas in i stadens äldreboendeplanering. Vi vill varna för en utveckling där antalet boendeplatser, såväl inom servicehus vård- och omsorgsboenden, minskar snabbare än beräknat. Exempel är Vintertullen på Södermalm och planer under utredning på omstrukturering i Enskede-Årsta-Vantör. Det kan inte tas för givet att Stockholm kommer att ha platser som motsvarar behoven.

Vi ser med oro på förslaget om att inskränka målgruppen för servicehusen till de äldre som har ett omvårdnadsbehov. Det är oklart vad detta innebär i praktiken och hur många av de boende som har ett omvårdnadsbehov. Vi konstaterar att förslaget inte innebär att de många äldre som idag får avslag på sin ansökan om servicehus bereds plats, utan snarare tvärtom. Även uppdraget till Micasa att utreda vilka andra fastigheter som eventuellt kan omvandlas till trygghetsboende med aktivitetscenter tolkar vi som ett sätt att dra ner på servicehusplatser.

Vi vill för övrigt anföra att den sociala samvaron på servicehusen sannolikt underlättas om det även finns ett inslag av något friskare äldre. Stockholms stad kommer att ha långt kvar till målet om att alla över 85 år har rätt till ett tryggt och anpassat boende. Det kommer att krävas stora investeringar för att bygga fler boenden och en politik där man gör det lättare, inte svårare, att få plats. De föreslagna trygghetsboendena med aktivitetscentra utgör ett steg i rätt riktning men är långt ifrån någon universallösning. Servicehusen kommer fortfarande att spela en viktig roll i Stockholms äldreomsorg, och Liberalerna vidhåller att alla över 85 år som så önskar bör få plats på servicehus.

Vi menar också att alla äldre med omfattande hemtjänstinsatser som så önskar bör få plats på servicehus eller vård- och omsorgsboende, om detta kan ske utan merkostnad. Stockholms äldre måste få större frihet att välja mellan olika former av boende, och på ett enklare sätt kunna beviljas det boende de behöver.

**Bilaga 2: Särskilt uttalande Moderaterna och ersättaryttrande
Centerpartiet och Kristdemokraterna.**

2016-08-18

Skärholmens
StadsdelsnämndDelrapport från
ÄldreboendeutredningenElisabeth Johnson
m.fl. (M)
Erik Sihlberg (C)
Anton Roos (KD)**Särskilt uttalande**

I budget för 2015 lovade den rödgrönrosa majoriteten: ”Staden ska hjälpa alla över 85 år med ett tryggt äldreanpassat boende, till exempel bostadsanpassning eller byte till lägenhet som är tillgänglig. Bedömningen av rätt till servicehus och vård- och omsorgsboende ska också bli mer generös, för att tillgodose dessa behov.” De förslag som den här utredningen presenterar kommer inte att uppnå det målet. Förslagen kommer inte att leda till att fler äldre i Stockholm får plats på ett boende. För det skulle det krävas en reformerad och generösare biståndsbedömning samt att fler boenden byggs.

Det är övergripande önskvärt att det finns en hög tillgänglighet av anpassade boenden. Först och främst välkomnar vi en höjning av servicenivån på stadens trygghets- och seniorboenden. Vi välkomnar också att man genom att omvandla alla trygghets- och seniorboenden till trygghetsboenden med aktivitetscentra gör stadens erbjudande av boendeformer mer lättöverskådligt. Kommunikationen om vilka typer av boenden som finns behöver bli bättre. Med det sagt finns det ett antal oklarheter och brister i utredningens förslag.

Det är oklart exakt vad de föreslagna aktivitetscentren ska göra. Även om det exakta utbudet naturligtvis inte kan specificeras i detalj hade vi gärna sett att det hade varit tydligare var ambitionsnivån ska ligga. Vi ser med stor oro på skrivningarna om att bemanning ska vara garanterad endast på vardagarna. Det är på helgerna, framför allt under storhelger och sommaren, som ensamheten är som mest påtaglig och behovet av aktiviteter som störst. Det specificeras att det är stadsdelarna som ska ansvara för de föreslagna aktivitetscentren, men det är alldeles för otydligt hur innehållet ska erbjudas.

Det är relevant inte bara ur ett kvalitetsperspektiv utan även ekonomiskt. Redan idag visar många stadsdelar på underskott inom äldreomsorgens egna verksamheter. Att upphandla aktiviteterna efter tydliga centrala riktlinjer är grundläggande för att hålla koll på kostnaden och skapa ett likvärdigt innehåll över hela staden. Vi vill kring detta särskilt betona vikten av att frivilligorganisationer involveras i aktivitetscentren. Aktivitetscentren bör som regel vara tillgängliga för alla äldre, även de som inte bor på trygghetsboendet.

Ett större brukarunderlag kan också göra att det är motiverat att ha aktivitetscentra även på mindre boenden. Stockholms stad kommer att ha långt kvar till målet om att alla över 85 år har rätt till ett tryggt och anpassat boende. Det kommer att krävas stora investeringar för att bygga fler boenden och en politik där man gör det lättare, inte svårare, att få plats.

De föreslagna trygghetsboendena med aktivitetscentra utgör ett steg i rätt riktning men är långt ifrån den enda lösningen. Genom införandet av trygghetsboenden med aktivitetscenter kommer med stor sannolikhet behovet av servicehus att minska. På sikt vore det önskvärt om trygghetsboenden med aktivitetscenter kunde ersätta boendeformen ”servicehus” och att äldre med mer omfattande vårdbehov istället får plats på vård- och omsorgsboenden. Därför tycker vi det är mycket

viktigt att staden i sin boendeplanering tar höjd för att på sikt utöka antalet vård och omsorgsboenden. För att det ska bli tydligt vilket syfte de olika boendeformerna har bör en målbeskrivning beslutas om i äldrenämnden för varje boendeform.

Något som även bör ingå i arbetet är frågan om korttidsboenden och hur äldre som uppsökt sjukvård på ett smidigt sätt bör få hjälp att hitta rätt boendeform om ens hälsotillstånd har försämrats. Det är otydligt i delrapporten om dessa förändringar endast ska gälla verksamheter i egen regi, eller samtliga driftformer. Om endast en del av Stockholms boenden ska anpassas, går det emot äldreboendeutredningens övergripande syfte att tydliggöra funktionen för respektive boendeform. Om detta ska gälla även för fristående verksamheter krävs större tydlighet kring kommunens åtagande att finansiera aktivitetscenter.

Bilaga 3: Särskilt uttalande Socialdemokraterna.**Skärholmens stadsdelsnämnd 2016-08-18**

Salar Rashid (S)
Liliane Svensson (S)
Ababacarr Jammeh (S)
Sona Rashid (S)

Dnr. 1.5.1/617-2016**Delrapport från Äldreboendeutredningen****Särskilt uttalande**

Huvudförslaget i utredningen är att staden genomför en ambitionshöjning vad gäller boendeformer för äldre utan biståndsbedömning. Därmed föreslår utredningen bland annat att det införs en ny boendeform för äldre. Vi känner oro för, att satsningen på boendeformer utan biståndsbedömning gynnar de som har råd att efterfråga dessa och att det kan missgynna de som har begränsade ekonomiska resurser, men som också har ett behov av trygghet och tillgänglighet. Vi vill också lyfta upp några av de områden, som vi anser kan utvecklas för att skapa social samvaro och trygghet. Frihet att välja ska naturligtvis även omfatta de äldre. Förutom nedanstående synpunkter, så anser vi det vara viktigt att utveckla hemtjänsten.

Statistik

I utredningen beskrivs hur befolkningsökningen ser ut beträffande de äldre över 65 år. Det skulle vara intressant, tycker, vi hur det ser ut beträffande hur man lever och bor. Hur många är ensamhushåll. Hur stora är de lägenheter som disponeras av de över 65 år? Hur många står i kö för byte till mindre och mer tillgängliga lägenheter? Hur många har fått avslag på boende med omsorg?

Aktivitetscenter

Vi tycker att det är bra med aktivitetscenter, som kan ha ett stort utbud, inte bara för pensionärer, utan också för andra behövande, såsom personer med sjukersättning, som har ett funktionshinder.

Vi anser dock, att det ska finnas utlöpare av aktiviteter i de olika stadsdelarna, för att tillgodose de som fortfarande bor hemma, men som har svårt att ta sig till aktivitetscenter med T-bana eller buss. Även om man klarar sig ganska bra hemma i sin lägenhet, så kan det vara svårt att ta sig till aktivitetscentret på grund av yrsel och att man har svårt med balansen. Dagens allt mer stressade tillvaro där människor rusar fram och man inte tar hänsyn till de som har svårt att hänga med gör det inte lättare. Många äldre beskriver rädslan av att bli knuffade och risken för att ramla. Att åka T-bana med eller utan rollator, när man har svårt med balansen, är svårt och många drar sig för det. Dessutom är biståndsbedömningen för att erhålla färdtjänst väldigt snäv.

Boendeformer

I Skärholmen har funnits servicehus vilket omvandlades av alliansen till trygghetsboende år 2009. Skälet till detta uppgavs vara att skapa boende för pensionärer med gemensamma utrymmen för att kunna ha aktiviteter. Man angav också att det var dålig efterfrågan på lägenheter i servicehusen. Det fanns också s. k äldreboenden i nuvarande Sättra vård- och omsorgsboende, numera omvandlat till demensboende. En snäv biståndsbedömning gjorde att man inte kunde fylla boendena. I Skärholmens stadsdelsområde finns i dagsläget inget servicehus. Detta påtalade socialdemokraterna redan i remitterat ärende angående boendeplanering för äldre i regionen Västra Söderort, reviderad 2012.

Vi anser, att man bör satsa på servicehus för de, som har ett omvårdnadsbehov. Biståndsbedömningen får inte vara för snäv, utan i större utsträckning ta hänsyn till den enskildes behov av social gemenskap och trygghet. Endast det faktum att man bor i ett hus utan hiss, och har svårighet att komma ut, ska vara skäl för att få en bostad i ett servicehus.

Vi hänvisar till Skärholmens pensionärsråds protokoll 2016-08-11 i detta ärende. **Bifogas.**

Tillgänglighet

De flesta människor har väl för avsikt, att bo hemma i sin vanda miljö även när de blir gamla. Det går bra, så länge som man kan klara sig själv kanske med någon hjälp. Men hälsan kan svikta fort och det blir akut, med att man behöver en lägenhet i ett hus som har hiss och/eller en lägenhet som är förberedd för tillgänglighet i utrymmena.

I avsnittet 5.2 i utredningen framgår att av de seniorer som bor i flerfamiljshus är det runt hälften, som saknar hiss. Det byggs om från badkar till dusch i många lägenheter som gjorts tillgänglig för en boende, som behöver det. Man tar bort trösklar och gör lägenheten tillgänglig för en funktionshindrad. I avsnitt 3.4 i utredningen beskrivs omfattningen av detta. Kostnaden för att göra en lägenhet tillgänglig bekostas av allmänna medel och därför borde dessa lägenheter, när de blir lediga, gå till bostadsförmedlingen i en egen kö, som kan ges till en person, som fått biståndsbedömt att behöva en sådan.

Bostadsförmedlingen

Vi anser. Att bostadsförmedlingen skulle kunna spela en viktig roll i att förverkliga att äldre får ett för de bra boende med god tillgänglighet.

En särskild kö för att byta sin bostad mot en tillgänglighetsanpassad och även för att kunna byta till en mindre lägenhet i ett hus med hiss skulle kunna skapas. Många kanske bor ensamma i en stor lägenhet medans en barnfamilj bor trångt och vill ha större lägenhet. Det skulle kunna vara bra att kunna förena dessa önskemål. Visserligen har bostadsföretagen interna köer, men det vore bra med en för alla bostadsföretag, tycker vi.

Information

Enligt utredningens avsnitt 5.2 är informationen till de äldre bristfällig. Det är viktigt med information till alla äldre. Speciellt till de som kommit upp i de övre äldre åren. I framtiden kommer säkert alla ha tillgång till moderna

telefoner och datorer för att informera sig. Men så är inte fallet nu. Fortfarande finns det många som har låg pension och som inte är vana och/eller inte har råd med tekniska hjälpmedel. Informationen kan göras tillgänglig förutom i tekniska medel även på vårdcentraler, PRO m.m.

Bifogas.

Protokoll pensionärsrådet

Tidpunkt: 2016-08-11, kl. 14:00 till 16:00

Lokal: Norrholmen, Bodholmsplan 2, plan 7.

Göran Cederstrand
Ordförande

Rune Axelsson
Justerare

Närvarande:
Christer Flink
Gun-Britt Wennerström
Rune Axelsson
Gunnel Tuvelid
Ingegerd el Kallaf
Anita Karlsson
Barbro Lundqvist
Göran Cederstrand
Ulla-Britt Hartell

Frånvarande:
Elsa Fogelberg

Övriga närvarande:
Maria Nilsson, sekreterare, beställarenheten ÄO-FH
Annelie Birath, Sättra vård- och omsorgsboende
Andreas Thorstensson, avdelningschef SDF
Nicoletta Zoannos, verksamhetscontroller, SDF

1 § Mötets öppnande

Ordföranden hälsar alla välkomna och förklarar mötet öppnat.

2 § Presentationsrunda

3 § Godkännande av dagordning

Dagordningen godkänns och läggs till handlingarna.

4 § Val av justerare

Rune Axelsson väljs att justera protokollet tillsammans med ordföranden.

5 § Föregående protokoll

Föregående protokoll godkänns och läggs till handlingarna.

6 § Information från förvaltningen

Andreas Thorstensson inleder med att informera om personalsituationen. Han presenterar Nicoletta, ny verksamhetscontroller på avdelningen för äldre, funktionsnedsatta och socialpsykiatri. Han redogör sedan för det ekonomiska läget i stadsdelen. Stadsdelen har arbetat intensivt med att identifiera och åtgärda orsaker till underskottet, ett arbete som fallit positivt ut.

Andreas avslutar med att informera om att resultatet från brukarenkäten inkommer i slutet av oktober.

Annelie Birath berättar att Sättra vård- och omsorgsboende har hyrt kaniner under en månad. De boende får klappa och ta hand om kaninerna efter förmåga. Annelie menar att man kan se att djuren har en lugnande inverkan på de boende. På fråga om man får ha djur i bostaden svarar Annelie ja. Dock kan det vara svårt att sköta sitt djur om man är dement.

Personalen på Sättra har tillsammans med Andreas åkt på inspirationsresor till Holland (där de besökte en ”demensby”) och Danmark för prispengarna de vann i samband med

kvalitetsutmärkelsen. Ulla-Britt undrar om det är stora skillnader i hur man driver demensboende i Danmark. Annelie och Andreas svarar att det är ganska lika på det hela taget - i Sverige är vi kanske lite väl regelstyrda, på gott och ont.

Christer frågar Andreas vad han anser om förslagen i Delrapport från Äldreboendeutredningen. Andreas svarar att han i stora drag är positiv till förslaget, men att förslaget måste preciseras lite mer, bl.a vad gäller ekonomi och struktur.

Efter att rådet tackat för värdefull information lämnar Andreas, Nicoletta och Annelie mötet.

7 § Föredragningslista till nämndsammanträde

Föredragningslista till nämnden skickades via mail och post till rådets ledamöter. Rådet valde att särskilt kommentera följande punkter:

-Delrapport från Äldreboendeutredningen, dnr 1.5.1./440-2016

Pensionärsrådet önskar göra **tillägg** till stadsdelens remissvar:

”Den kraftiga minskningen av antalet lägenheter i **servicehus** som har skett ger anledning att inte ytterligare dra ner antalet lägenheter. De tomma platser som finns beror enbart på en för snäv tillämpning av behovsprövningen. Utredningens förslag om att ”servicehus ska vara begränsad till målgruppen äldre ned ett omvårdnadsbehov” är för snävt med nuvarande tillämpning.

Definitionen bör förtydligas och vidgas. Även rörelsehindrade som idag har ett olämpligt boende och känner sig otrygga i denna bostad bör komma ifråga. Ofta kan det vara behov av viss omvårdnad. Det kan finnas ytterligare äldre som gör att servicehus är den lämpligaste lösningen.”

8§ Skrivelser och rapporter

Inga skrivelser eller rapporter har inkommit till rådet.

9 § Övriga frågor

Hantering av remisser från förvaltningen.

Förvaltningen önskar involvera pensionärsrådet i författandet av remissvaren från förvaltningen i högre utsträckning än idag. Maria ber rådet att fundera över lämpligt sätt att göra detta på till nästa möte.

10 § Mötet avslutas

Vid tangentbordet

Maria Nilsson

Protokollet godkänns och justeras 2016-08-11